

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 15302
Tarih: 15.11.2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“Köy Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi” ve gerekçesi
ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Ömer ÖCALAN
Sanlıurfa Milletvekili

GENEL GEREKÇE

Türkiye’de Kürt Sorununun çözümü için demokratik siyasi yöntemler yerine silahlı çözüm politikalarının uygulamasının önemli bir örneği de koruculuk sistemidir. Tarihsel süreçlerde Türkiye ile birlikte toplumsal çatışmaların yaygın olduğu birçok ülkede benzer politikaların uygulandığı görülmektedir. Örneğin, Peru’da “köylü devriyeleri” (rondas campesinas), Kolombiya’da “birleşik müdafa kuvvetleri” (united self-defense forces), Çeçenistan’da “Kadyrov’un takipçileri” (Kadyrovtsy) gibi köy koruculuk sistemine benzer paramiliter birlikler oluşturulmuştur. Türkiye’deki köy koruculuğu uygulaması Osmanlı döneminde 1891’de kurulan Hamidiye Alayları ile birlikte başlamıştır. Ancak bugünkü haliyle bu sistemin temelleri ilk defa Cumhuriyetin kurulmasından hemen sonra, 1924 yılında çıkarılan 442 sayılı Köy Kanunun 68 inci maddesi; “Köy sınır içinde herkesin ırzını, canının ve malını korumak için köy korucuları bulundurulur” tanımı ile uygulamaya konulmuştur. Sonrasında, 1993 yılında 13 ilde “Gönüllü Köy Koruculuğu” sisteminin de eklemlendirilmesi ve yıllar içerisinde söz konusu düzenlemelerde bazı değişiklikler yapılarak birlikte koruculuk sistemi son olarak 01/02/2018 tarihli 7070 sayılı kanun ile yapılan değişikliklerle “güvenlik korucusu”

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	-İçişleri -Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe
Tarih: 22 Kasım 2021 Esas No: 2/3963	

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BSK. LİGİ
15 Kasım 2021
Mumara:

TBMM GENEL EVRAK
15 Kasım 2021
No. 913085
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

tanımlamasıyla kalıcı bir uygulamaya dönüşmüştür. Mevcut haliyle koruculuk sistemi içerisinde koruculuk yapanların sayısı, Kasım 2020’de İçişleri Bakanı Süleyman Soylu’nun açıklamasına göre, Türkiye’de 55 bini aşkın güvenlik korucusu görev yapmaktadır.

Koruculuk sisteminin kendi içinde sosyolojik, siyasal, ekonomik ve adli sorunlara bakıldığında söz konusu sistemin kaldırılması gerekçesi açıkça anlaşılabacaktır. Bu eleştirilerin odak noktası koruculuk sisteminden kaynaklı sorunların en temel nedenlerinden biri olarak gösterilmektedir. Türkiye’de koruculuk sistemi de kendi işlevini yitirmesi, sistemin sürdürülemezliği ve işlevsizliğin derinleşmesi neticesinde birçok korucu suça bulaşmaktadır. Bu bağlamda, 1993 yılı 897 sıra sayılı ve 10/90 Esas Numaralı Faili Meçhul Siyasal Cinayetler Konusunda Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu’na göre **koruculuk sisteminin tasfiye edilmesi yönünde görüş bildirildiği anlaşılmaktadır**. Raporda köy korucularının birçok cinayete karışmış olduğu, birçok köy korucusunun silah kaçakçılığına bulaştığı ve PKK üyesi oldukları iddiasıyla insanları öldürdüğü gibi çarpıcı bilgiler yer almaktadır.

Günümüzde korucuların işledikleri suçlarla ilgili verilere erişilmekle birlikte geçmiş yıllarda kamu kurumları ve STK’lar tarafından yapılan açıklamalar koruculuk sisteminin yarattığı tahribatı açıkça ortaya koymaktadır. Söz konusu kurumlardan Göç Edenler Sosyal Yardımlaşma ve Kültür Derneği’nin 2013 yılında hazırlamış olduğu “Türkiye’de Koruculuk Sistemi: Zorunlu Göç ve Geri Dönüşler” raporuna göre;

- İHD’nin verilerine göre; son 4 yılda korucular devletin silahlarıyla toplam 91 kişiyi öldürmüştür. 1986 ile 1996 arasındaki 10 yıllık sürede 23 bin 222 geçici köy korucusunun görevine işledikleri çeşitli suçlar nedeniyle son verilmiş,
- İHD’nin verilerine göre; son 4 yılda korucular devletin silahlarıyla toplam 91 kişiyi öldürmüş,
- İHD Genel Merkezi, Nisan 2003 itibarıyla çeşitli suçlara karışan 2 bin 376 korucu hakkında herhangi bir yasal işlem yapılmadığını açıklamış,
- 1989 yılında dönemin OHAL valisi tarafından verilen bilgiye göre 300 korucunun devletin verdiği silahları kız kaçırma, kan davası ve arazi anlaşmazlığı gibi nedenlerle kullandıkları gerekçesiyle işlerine son verilmiş,
- Köy korucuları; köy yakmadan adam öldürmeye, tecavüzden hırsızlığa ve gaspa, adam yaralamadan uyuşturucu ve silah kaçakçılığına bir dizi suça karışmışlardır. Bu suçlar

yalnızca sivil halka yönelik değildir, kimi zaman kendi aralarında çıkan anlaşmazlıkları çözmek için de silah kullanmışlardır.

- İçişleri Bakanlığı tarafından 2006 yılında yapılan bir açıklamaya göre korucuların işledikleri suçların dökümü şöyledir: "Terör suçlarıyla ilgili 2.384, mala karşı işlenen suçlarla ilgili 934, şahsa karşı suçlarla ilgili 1234, kaçakçılık suçlarıyla ilgili 420 olmak üzere, toplam 5.000 civarında geçici köy korucusu suç işledi; 853 geçici köy korucusu tutuklanmış,
- İnsan Hakları Derneği Diyarbakır Şubesi tarafından yayınlanan "Köy Korucuları Tarafından Gerçekleştirilen İnsan Hakları İhlallerine İlişkin Özel Rapor Bilançosu"nda 38 köy yakma, 14 köy boşaltma, 12 taciz ve tecavüz, 22 insan kaçırma, 294 silahlı saldırı; 176 kişiyi silahlı saldırılar sonucu yaralama, 132 kişiyi silahlı saldırılar sonucu öldürme, 2 kayıp olayı, 50 infaz, 70 gasp, 454 işkence ve kötü muamele, 9 intihara sebebiyet verme, 17 ormanlık alanı yakma suçlarını işledikleri belirtilmektedir.
- Söz konusu bu raporun dışında; Genelkurmay Başkanlığı'nın 2004 tarihli raporunda, korucuların karıştığı suçlar şöyle sıralanmaktadır: "*Gasp, soygun, öldürme, mesken ve araçlara saldırı, patlayıcı madde kullanma, kasten ev ve ot yangını, ev, işyeri, banka ve otodan hırsızlık, yankesicilik, boru hattına saldırı, zorla çek senet imzalatma, tahsil etme, ormanlarda yangın çıkarma, dolandırıcılık, suç eşyası satmak, saklamak ve satın almak, mala zarar vermek, darp ve saldırı, rüşvet, zimmet, kadın, erkek ve çocuk kaçırma, rehin alma, tehdit, aile fertlerine kötü muamele, hakaret, tecavüz, fuhuşa teşvik, kadın ticareti, kumar oynamak ve oynatmak, mesken masuniyetini ihlal, uyuşturucu madde kaçakçılığı, silah ve mühimmat kaçakçılığı, gümrük ve tekel kaçakçılığı, canlı hayvan kaçakçılığı, insan kaçakçılığı ve çevre suçları*" na bulaştıkları anlaşılmaktadır. Sadece Genelkurmay Başkanlığı'nın raporuna bakıldığında korucuların neredeyse bütün suçlara bulaştıkları anlaşılmaktadır.
- Bunların yanı sıra 2013-2021 yılları arasında sadece basına yansıyan verilere göre, faillerinin korucuların olduğu başta çocuk istismarı, kadına şiddet ve kadın cinayetleri olmak üzere en az 25 vakanın yaşandığı tespit edilmiştir.

İstanbul Şehir Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mesut Yeğen ise koruculuk sisteminin Kürt sorununun çözümünde etkili bir araç olmadığı görüşündedir. Koruculuğun güçlendirilmesinin, devletin yeni bir araç bulamamasından kaynaklandığını belirten Yeğen koruculuk sistemi için; "*Bu kadar zamandır Kürt meselesini hal yoluna koymak açısından bir netice vermiş değil. 90'lardaki tecrübesini daha yakından biliyoruz. Daha ona*

yoğunlaşarak, onu odak olarak aldığımızda gördüğümüz şey şu; koruculuk, (...) yarattığı sosyal problemler itibariyle tercih edilmemesi gereken bir araç. Ortaya çıktığı her yerde, hem bulunduğu yerdeki sosyal ilişkileri zedeledi, hem de bir sürü yerde çeşitli uygunsuzluğun önünü açmış oldu. O itibarla sosyolojik olarak herhangi bir pozitif şey üretmesi mümkün değil. Üretebileceği tek şey bir kısım insana düzenli gelir sağlamak” şeklinde açıklamaktadır.

Bununla birlikte 2013-2015 yılları arasından Kürt sorunun çözümüne ilişkin sürdürülen barış görüşmelerinde, Kürt sorunun çözümünde koruculuk sisteminin kaldırılmasının gerekliliği de açığa çıkmıştır. Bu anlamda, toplumsal ve siyasal barışın tesis edilmeye çalışılması devlet açısından koruculuk sistemini işlevsiz kılmış, toplum açısından ise koruculuk sisteminin lağv edilmesi için gerekli zamanın ve koşullarının oluştuğunun gerçekliği ile karşı karşıya gelinmesini ortaya çıkarmıştır.

Üyelik için Müzakereleri süren Avrupa Birliği'nin Koruculuk sistemine yaklaşım da yine aynı paraleldedir. Avrupa Birliği'nin (AB; 2010) İlerleme Raporunda terörle mücadele kapsamında istihdam edilen köy koruculuğu sistemi; *"Devletten maaş ve silah alan köy korucuları ile ilgili olarak herhangi bir adım atılmamıştır. Kara mayınları ve köy koruculuğu sistemi endişe kaynağı olmayı sürdürmektedir"* ifadeleriyle eleştirilmiş, koruculuk sisteminden vazgeçilmesi önerilmiştir.

Yine bazı düşünce kuruluşları ve araştırma merkezleri de koruculuk ile ilgili araştırmalar ve raporlamalar yapmıştır. Bu araştırma ve raporlamaların birçoğu da koruculuk sisteminin kaldırılması ve korucularının yeniden istihdam içerisine alınması önerisini getirmektedir. Aynı şekilde AIHM kararlarına da yansıdığı şekli ile koruculuk sisteminin kaldırılarak topluma yeniden kazandırılmaları, asayiş suçunu işlemeyi rutin hale getirenler hakkında yasal işlemlerin hızlandırılması ve adaletli şekilde sürdürülmesi gerekmektedir.

Tüm bunlardan hareketle, koruculuk sisteminin kaldırılması, korucuların sonraki yaşamda sosyal ve ekonomik entegrasyonunun sağlanması gerekmektedir. Dolayısıyla koruculuk sisteminin kaldırılması ile beraber mevcut koruculara sosyal ve psikolojik destek verilmelidir. Korucuların sosyal yaşama entegrasyonu ile yabancılaştıkları toplumsal yapıya ilişkilkenmeleri ile yeniden hayatın olağan sürecine dahil edilmiş olacaktır. Ayrıca çatışma sürecinde koruculuk sisteminin zorla kabul ettirildiği bölgelerde bir toplumsal rahatlama yaşanacak, hak ihlalleri son bulmuş olacaktır. Böylece Türkiye’de toplumsal huzur ve barış, demokratik gelişme, köylere geri dönüşün sağlıklı olması, yöresel huzursuzlukların son bulması gibi olumlu sonuçları olacaktır.

KÖY KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1-18/3/1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanununun 68 inci, 69 uncu, 70 inci, 71 inci, 72 inci, 73 üncü, 74 üncü, 75 inci, 76 ncı, 77 nci, 78 inci, 79 uncu, 80 inci, 81 inci ve 82 nci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2- 442 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 6- Bu maddeyi ihdas eden Kanunun yürürlüğe girmesiyle köy korucuları, güvenlik korucuları ve gönüllü güvenlik korucularının görevleri sona ermiş sayılır ve bu tarihten itibaren on gün içinde verilen silah ve cephaneler muhtarlığa veya bağlı bulundukları askeri birliklere ve İçişleri Bakanlığı birimlerine teslim edilir. Görevleri sona eren köy korucuları, güvenlik korucuları ve gönüllü güvenlik korucularının; özlük hakları, sağlık güvenceleri, psikolojik destek hizmetlerinden yararlanmalarına ilişkin usul ve esaslar bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içerisinde İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

Görevleri sona eren köy korucuları, güvenlik korucuları ve gönüllü güvenlik korucuları; birinci fıkrada söz edilen yönetmelik yürürlüğe girinceye kadar genel sağlık sigortasından yararlanmaya devam ederler.”

MADDE 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.